



Sekretærassistance i forbindelse med handicappedes erhvervsudøvelse

FOB nr. 80.145

Ikke fundet grundlag for at kritisere den sociale ankestyrelses og socialministeriets opfattelse, hvorefter der ikke i bistandsloven eller i anden lovgivning er fornøden hjemmel for ydelse af sekretærassistance til handicappede i forbindelse med erhvervsudøvelse.

(J. nr. 1980-365-053).

I skrivelse af 13. marts 1980 rettede Blindes og Svagsynedes Interessegruppe for Erhverv og Uddannelse henvendelse til mig vedrørende spørgsmålet om ydelse af personlig assistance (sekretærassistance) til synshandicappede i forbindelse med erhvervsudøvelse.

Jeg meddelte i skrivelse af 25. marts 1980 interessegruppen, at jeg på grundlag af gruppens skrivelse iværksatte en undersøgelse af den sociale ankestyrelses afgørelse af 10. august 1979 vedrørende A, hvis sag var omtalt i gruppens henvendelse til mig.

Med skrivelse af 18. april 1980 sendte socialministeriet mig en kopi af ministeriets svar af 18. april 1980 til folketingets socialudvalg, som indeholdt kommentarer til A's tidligere henvendelse til socialudvalget. Der var heri henvisning til socialministeriets skrivelse af 8. maj 1979 til folketingets socialudvalg, hvorved socialministeriet havde meddelt udvalget kommentarer til henvendelser i april 1979 til socialudvalget fra A og fra Blindes og Svagsynedes Interessegruppe for Erhverv og Uddannelse. Også disse kommentarer sendte socialministeriet mig.

I kommentarerne af 8. maj 1979 havde socialministeriet anført:

»...

Der er ikke direkte hjemmel i gældende lovgivning til at yde bistand til handicappede i erhverv - ud over invaliditetsydelsen, der ydes i medfør af invalidepensionslovens § 15, og en offentligt finansieret bistand af denne art vil kræve en lovændring.

Socialministeriet har derfor anmodet socialstyrelsen om generelt at undersøge og vurdere spørgsmålet om ikke-handicappet assistance til handicappede i erhverv med henblik på en eventuel lovændring.

...«

I sine ovennævnte kommentarer af 18. april 1980 til folketingets socialudvalg anførte socialministeriet bl. a.:

»...

Det er som anført i nævnte kommentarer af 8. maj 1979 socialministeriets opfattelse, at der ikke er lovhjemmel i gældende lovgivning til at yde bistand til handicappede i erhverv hverken som hjælpemiddel eller på anden måde, og at spørgsmålet om indførelse af en eventuel lovhjemmel herfor må overvejes i

relation til samtlige handicapgrupper og ikke isoleret for blinde og svagsynde.

Under hensyn til, at der foreligger forslag om godkendelse af en række nye hjælpemidler og under hensyn til regeringens sparebestræbelser på området, er der på embedsmandsplan nedsat arbejdsgrupper under socialstyrelsen med deltagelse fra socialministeriet. Arbejdsgrupperne, der skal afslutte deres arbejde senest med udgangen af juni, har til opgave at foretage en revision af reglerne om hjælpemidler. I gruppernes arbejde indgår overvejelser om prioriteringen inden for de økonomiske rammer af allerede godkendte og nye hjælpemidler på basis af de oplysninger, der allerede foreligger vedrørende de enkelte arter af hjælpemidler. Spørgsmålet om personlig assistance til handicappede i erhverv indgår i arbejdet.

...«

Det fremgik af sagen, at A, der er blind, blev cand. jur. i 1976.

A var i 6 måneder fra den 1. september 1977 beskæftiget i en statslig styrelse. Denne ansættelse var etableret i henhold til punkt 6 i socialministeriets cirkulære af 30. marts 1976 om hjælp efter bistandslovens § 42 (om uddannelseshjælp), og Gentofte kommune, hvor A da havde bopæl, kunne således under denne beskæftigelse yde hjælp til sekretærbistand efter bistandslovens § 42.

Fra den 1. juli 1978 blev A ansat i en anden statslig styrelse i en stilling, hvori han havde 20 timers ugentlig arbejde som sagsbehandler; denne styrelse tilkendegav ved ansættelsen, at ansøgeren selv måtte betale for fornøden sekretærbistand. Også efter denne ansættelse modtog A - fra Gentofte kommune - hjælp til sekretærbistand. Denne hjælp var bevilget af Gentofte kommune ved skrivelse af 17. januar 1978, idet kommunen fandt at kunne yde hjælpen efter bistandslovens § 58, stk. 1, nr. 1, om hjælpemidler.

A var bosat i Gentofte kommune indtil den 1. december 1978, da han flyttede til Københavns kommune.

Efter flytningen til Københavns kommune afslog social- og sundhedsforvaltningen i denne kommune at yde den omtalte hjælp, idet forvaltningen ikke fandt, at der var fornøden hjemmel hertil i bistandslovens § 58, stk. 1, nr. 1. Dette meddelte social- og sundhedsforvaltningen (bistandsafdelingen) ved skrivelse af 6. april 1979 til A.

Denne afgørelse påklagede A til den sociale ankestyrelse, der traf afgørelse den 10. august 1979. Ankestyrelsen anførte i afgørelsen:

»...

Ankestyrelsen finder, at der ikke i den sociale lovgivning er hjemmel til at yde særligt tilskud til sekretærbistand i arbejdsforhold, der ikke - som arbejdsforhold i uddannelses- og oplæringssituationer - er omfattet af bistandslovens § 42.

Ankestyrelsen tiltræder således bistandsafdelingens afgørelse af 6. april 1979.«

I en udtalelse i anledning af klagen til mig henholdt den sociale ankestyrelse sig til den tidligere truffene afgørelse.

Jeg udtalte i en skrivelse til interessegruppen:

»Som bekendt kan der efter omstændighederne ydes hjælp til sekretærassistance ved ansættelsesforhold af uddannelsesmæssig karakter, jfr. bistandslovens § 42. Under hensyn til arten af (A's) ansættelse i (den anden statslige styrelse - fra den 1. juli 1978) har jeg ikke grundlag for at kritisere, at hverken social- og sundhedsforvaltningen i Københavns kommune eller den sociale ankestyrelse har fundet, at forudsætningerne for ydelse af hjælp efter bistandslovens § 42 til sekretærassistance har været opfyldt.

Jeg finder heller ikke at have grundlag for at kritisere den opfattelse, som socialministeriet har givet udtryk for (bl. a. over for folketingets socialudvalg), og som ligger til grund for ankestyrelsens afgørelse i (A's) sag, og hvorefter der heller ikke i anden lovgivning er fornøden hjemmel for ydelse af hjælp til sekretærassistance i forbindelse med erhvervsudøvelse.

Spørgsmålet er navnlig, om en sådan hjælp kan ydes efter bistandslovens § 58 om hjælpemidler. Efter min mening udelukker den sproglige udformning af § 58 ikke en fortolkning, hvorefter der med hjemmel i denne bestemmelse ville kunne ydes hjælp til sekretærhjælp ved erhvervsudøvelse. På den anden side må jeg finde den fortolkning, som anlægges af den sociale ankestyrelse og socialministeriet, og hvorefter der ikke i § 58 er fornøden hjemmel til ydelse af hjælp til den omtalte sekretærassistance, for at være den mest nærliggende. Jeg lægger herved vægt på lovbestemmelsens formulering (»hjælpemidler«) og på dens forarbejder, jfr. navnlig socialreformkommissionens 2. betænkning, s. 69-70, samt på sammenhængen mellem bistandsloven og invalidepensionsloven, herunder navnlig denne lovs regler om invaliditetsydelse.

Jeg skal herom bemærke følgende:

Det må anses for en - sprogligt mulig - men dog udvidende fortolkning af § 58 at lade udtrykket »hjælpemidler« omfatte sekretærassistance. En sådan fortolkning kunne (og måtte) anlægges, hvis den havde støtte i forarbejderne til bistandsloven. Dette er imidlertid efter min mening ikke tilfældet. Tværtimod synes udtalelsen i socialreformkommissionens 2. betænkning, s. 69-70, at vise, at en stillingtagen til spørgsmålet, om der i bistandsloven bør tilvejebringes hjemmel for ydelse af hjælp til sekretærassistance m. v., efter kommissionens opfattelse kræver nærmere undersøgelser. Og når sådanne undersøgelser ikke blev gennemført, - når bistandsloven ikke kom til at indeholde nogen udtrykkelig bestemmelse derom, - og når lovforarbejderne til bistandsloven (lovforslagsbemærkninger, folketingets socialudvalgs betænkninger m. v.) i øvrigt heller ikke går ind på spørgsmålet, er der efter min mening ikke tilstrækkeligt grundlag for den omtalte udvidende fortolkning af hjælpemiddelbegrebet i lovens § 58. - Hertil kommer, at en lovgivningsmæssig stillingtagen til

spørgsmålet vanskeligt kan tænkes foretaget uden grundlag i en sammenhængende vurdering af regler i bistandsloven og regler i invalidepensionsloven, herunder navnlig denne lovs regler om invaliditetsydelse (§ 15).

Jeg finder herefter ikke at have grundlag for at kritisere den sociale ankestyrelses afgørelse af 10. august 1979 vedrørende (A).

Jeg går ud fra, at interessegruppen og (A) har kontakt med socialministeriet med henblik på modtagelse af oplysninger om, hvad der videre sker med henblik på gennemførelse af en generel løsning af spørgsmålet om sekretærassistance o. lign. til handicappede.

Jeg henleder opmærksomheden på, at statsministeren i den skriftlige del af sin redegørelse i henhold til grundlovens § 38 i folketinget den 7. oktober 1980 oplyste, at der i indeværende folketingsår eventuelt »kan ... blive tale om at stille forslag om ændring af § 58 (i lov om social bistand) vedrørende personlig assistance til personer med vidtgående fysisk handicap ...«

I en samtidig skrivelse til socialministeriet udbad jeg mig underretning om, hvad der videre var sket og skete med hensyn til spørgsmålet om personlig assistance til handicappede; jeg henviste herved til socialministeriets ovenfor omtalte kommentarer til folketingets socialudvalg.

I skrivelse af 12. november 1980 til mig oplyste socialministeriet, at ministeriet i en samtidig skrivelse til B havde anført følgende:

»I flere henvendelser, såvel skriftlige som personlige, har De anmodet om, at der bliver etableret en ordning, ifølge hvilken synshandicappede sikres godtgørelse af udgifter i forbindelse med nødvendig sekretærhjælp i deres arbejde.

Socialministeriet meddelte Dem i skrivelse af 13. september 1979 bl.a., at spørgsmålet om bistand til handicappede i erhverv måtte overvejes i relation til samtlige handicapgrupper og ikke isoleret for blinde og svagsynede.

På baggrund af stedfundne overvejelser i socialstyrelsen og socialministeriet meddelte man Dem herefter i skrivelse af 18. april 1980, at der ville blive nedsat arbejdsgrupper på embedsmandsplan under socialstyrelsen, som skulle foretage en revision af reglerne om hjælpemidler. I gruppernes arbejde skulle indgå overvejelser om prioriteringen inden for de økonomiske rammer af allerede godkendte og nye hjælpemidler. Spørgsmålet om personlig assistance til handicappede i erhverv skulle indgå i arbejdet.

Når de nævnte arbejdsgrupper havde afsluttet deres arbejde i løbet af sommeren 1980, ville De blive underrettet om resultatet af socialministeriets overvejelser om en eventuel tilvejebringelse af lovhjemmel til at yde personlig assistance til handicappede i erhverv.

Arbejdsgrupperne har ikke kunnet foreslå personlig assistance medtaget som hjælpemiddel efter bistandslovens § 58, men har henholdt sig til tidligere af socialstyrelsen afgivne indstillinger, hvor styrelsen anbefaler, at der med

hjemmel i bistandsloven tilvejebringes adgang til en offentlig finansieret støtte til personlig assistance.

I den anledning skal man meddele, at socialministeriet har overvejet mulighederne for ved en lovændring at indføre en ordning, hvorefter der ydes en arbejdsgiver, der ansætter svært handicappede til et arbejde, som de i øvrigt kan bestride, et tilskud til hel eller delvis dækning af udgifterne til nødvendig personlig assistance. Socialministeriet har imidlertid samtidig måttet fastholde, at et eventuelt lovforslag ikke vil kunne begrænses til kun at omfatte blinde og svagsynede lønmodtagere, men at det i givet fald måtte tage sigte på alle svært handicappede personer, der har behov for personlig assistance under udførelse af arbejde som lønmodtagere eller som selvstændigt erhvervsdrivende.

Under hensyn til de økonomiske konsekvenser af et sådant forslag finder socialministeriet det ikke muligt for tiden at stille forslag om indførelse af en ordning, ifølge hvilken handicappede sikres en offentligt finansieret godtgørelse af udgifter i forbindelse med nødvendig bistand i deres arbejde. Socialministeriet vil imidlertid fortsat følge mulighederne for at indføre den ønskede ordning.

...«